

РЕЦЕНЗИЯ

Върху научните трудове на доц. д-р ЦВЕТАН ИЛИЕВ, преподавател в МЕЖДУНАРОДНО ВИСШЕ БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ – БОТЕВГРАД по Микроикономика, Макроикономика, Управление на проекти и програми на ЕС, Ръководител на професионално направление „Икономика“, участник в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.8. ИКОНОМИКА / Приложна икономика и макроикономическо регулиране /. Конкурсът е обявен от МВБУ – Ботевград и обнародван в ДВ, бр. 100 от 15. 12. 2017г.

РЕЦЕНЗЕНТ: проф. д-р Атанас Николов Казаков, шифър 05.02.01, катедра “Икономикс” при Университет за национално и световно стопанство, София

1. **Представяне на кандидата:** Доц. д-р Цветан Илиев е единствен участник в конкурса за „професор“ , обявен за нуждите на МВБУ. Той е дългогодишен университетски преподавател с повече от единадесет години академичен стаж.
2. **Със заповед на Ректора на МВБУ – Ботевград** на основание Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане е определено научно жури което да проведе конкурса. Като външен член, съобразно нормативната база, участвам в състава на журито, съгласно заповедта на Ректора. Разполагам с пълен комплект документи по конкурса, които са перфектно оформени и подредени по съответните направления. Настоящата рецензия е изготвена в съответствие със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Тя е съобразена и с вътрешните разпоредби за провеждането на конкурси в МВБУ.
3. **Персонална характеристика на кандидата:**

Доц. д-р Цветан Илиев е роден на 14.05.1976г. От септември 1995г. до май 2000г. е редовен студент в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Завършва специалност „Финанси“, специализация „Финансово дело“ като Магистър по икономика.

От 2002г. до 2005г. е редовен докторант по „Политическа икономия“, шифър 05.02.01- Политическа икономия. Доктор е по икономика от 31.07.

2005г. От 2007г. до 2011г. е преподавател като главен асистент доктор в „Международното бизнес училище“- Ботевград. От 01.08.2011г. и към настоящия момент е доцент-доктор и преподавател по Микроикономика, Макроикономика, Управление на проекти и програми на ЕС. Ръководител е и на професионалното направление „Икономика“.

Към документацията по конкурса са представени съответно:

- Диплома за висше образование с регистрационен номер 35070/2000г. със завършен петгодишен курс на обучение и отлична оценка от защита на магистърски проект.
- Диплома за образователна и научна степен „Доктор“ с номер 30861 от 11.12.2006г. по научната специалност 05.02.01 „Политическа икономия“ въз основа на защитена дисертация на тема: Политиката на заетостта в Република България – зависимости, тенденция и перспектива“. Научна комисия 16, Протокол № 15 от 26. 09. 2006г.
- Документ за научно звание с което Международното бизнес училище – Ботевград присъжда академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по 3.8. ИКОНОМИКА /ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ, ПРИЛОЖНА ИКОНОМИКА/ на ЦВЕТАН ИЛИЕВ ПЕТКОВ С РЕШЕНИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪВЕТ Протокол № 06/29.06.2011г., считано от 12.07.2011г.6
- Две удостоверения от Министерството на държавната администрация за завършени успешно курсове по РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА НА ЕС И СТРУКТУРНИ ФОНДОВЕ и ИНТЕГРИРАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ В ЕС.
- Удостоверение за разработване на проекти и програми на ЕС; Сертификат за Общинско енергийно планиране; Свидетелство за чуждоезикова специализация по английски език.

Цветан Илиев има реализиран трудов стаж и извън академичната среда. От 01.08.2005г. до 01.09.2008г. работи в Общинската администрация на община Криводол като Началник отдел „Евроинтеграция, инвестиции и екология“ и главен експерт „Инвестиционни програми и проекти“. Основните му дейности и отговорности са свързани с разработване и управление на проекти по предприсъединителните фондове, а след 01.01. 2007г. и по структурните фондове и инструменти на ЕС.

От 01.09.2008г. до 01.09. 2011г. е съвместител във Висшето транспортно училище „Тодор Каблешков“ като преподавател по Микроикономика, Макроикономика, Обща икономическа теория и Теория на пазарното стопанство в качеството си на главен асистент - доктор.

Освен това като редовен докторант и хоноруван асистент в СА „ Д. А. Ценов“ – Свищов е член на Академичния съвет от квотата на студентите и докторантите. Този факт сам по себе си е признание за качествата и възможностите на Цветан Илиев,

както и на високия авторитет и чувството за отговорност което проявява още от студентските години.

Като редовен преподавател в МВБУ също проявява академична, изследователска , преподавателска и управленска активност. Участието му в дейността на колективни академични органи освен всичко друго е и признание за неговите качества в научната и студентската среда, както и за административния капацитет с който той разполага.

Към документацията по конкурса са приложени справки за академичната заетост на Цветан Илиев през последните три години. Тя винаги е над установените нормативи.

Според справката, издадена от „Централна учебна администрация“ за учебната 2015/2016 година по дисциплините Микроикономика, Макроикономика и Управление на проекти в редовна и задочна форма на обучение академичната натовареност на доц. д-р Цветан Илиев е 330 часа. За учебната 2016/2017 учебна година – 300 часа. През настоящата 2017/2018 учебна година води две учебни дисциплини в задочно и редовно обучение с хорариум 180 часа.

За периода 2014 – 2017 година като научен ръководител на магистърски тези в Международното висше бизнес училище – Ботевград доц. д-р Цветан Илиев е извел до успешна защита 29 дипломанти. Темите на магистърските тези са изключително актуални и са свързани с управление на проекти, управление на качеството, анализи на финансовото състояние на фирми, управление на екипи при изпълнение на IT проекти и др.

Освен това доц. Илиев е бил рецензент на 44 дипломни работи, което свързваме със значителна учебна натовареност, свързана с участието му в учебния процес като допълнителна учебна натовареност.

Вече беше отбелязано, че доц. д-р Цветан Илиев води лекции по три основни дисциплини: МИКРОИКОНОМИКА, МАКРОИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ. Общо отработените часове свидетелствуват за една голяма натовареност.

Следва да се оцени високо и по достойнство тази висока ангажираност в учебния процес и нейното успешно съчетаване с интензивна научно –изследователска и научно-приложна работа.

Високата оценка на кандидата в конкурса за „професор“ е свързана и с обстоятелството, че познавам и следя от много години неговото творчество и научно израстване. Бил съм рецензент на неговата докторска дисертация , познавам и неговото творчество в периода на подготовката за хабилитация. Поради

професионалните ми интереси следя неговите основни публикации – монографии, студии, статии и доклади. Смятам за нужно да споделя, че високо оценявам неговите постижения в науката и преподаването. Поради тази причина имаше период, в който настоятелно го съветвах да участва в конкурс за преподавател в катедра „Икономикс“ на УНСС, където съм на работа повече от 40 години. Трябва да отбележа още, че за реализацията на професионалните си задължения като университетски преподавател спомага и обстоятелството, че владее много добре три световни езика – английски, руски и немски. Това му помага да бъде информиран, да следи водещи автори и техните публикации, да участва в международни форуми и научния обмен.

След подробно и задълбочено запознаване с материалите по конкурса, изразявам следните оценъчни виждания за тяхното качество, съобразно установените наукометрични и академични критерии:

Първо, в конкурса за професор доц. д-р Цветан Илиев участва със седем групи материали. Те ще бъдат представени в подредбата, предпочитана и избрана от автора.

1. Четири учебника издание на „Медия груп – Иво Йорданов“. Микроикономика от 2012г., Управление на проекти от 2013г., Управление на проекти като второ допълнено и разширено издание от 2016г. и Макроикономика от 2016г.
2. Учебни пособия по микро и макроикономика с тестове, въпроси за дискусия и задачи. Те също са самостоятелно творчество на автора и са продукция от последните пет години.
3. Три монографии като две от тях са на английски език / едната публикувана в Биелско – Бяла Полша през 2015г. и втората – в Словакия университет в Нутра през 2016г. / Монография от 2017г. която по същество е най-значимото произведение на автора през последните години със заглавие „Съвокупни разходи и макроикономическо регулиране. Теоретически аспекти“.
4. Пет самостоятелни студии, основно публикувани в Сб. „Научни трудове“ на МВБУ – Ботевград за периода 2014 – 2017г. Те са посветени на проблеми, свързани с творческото амплуа на Цветан Илиев което убедително се утвърждава след хабилитацията и с това е разпознаваем в академичната колегия. Те напълно съвпадат с профила на конкурса за професор – приложна икономика и макроикономическо регулиране.
5. Четири статии – три на български и една на английски език, публикувани в реномирани и реферирани списания за 2016, 2017 и 2018 година.
6. Петнадесет научни доклада реализирани за периода от 2012 до 2017 година. Четири от тях са на английски език което двукратно превишава изискуемата норма, установена за академично творчество в България през последните години. Повечето от докладите са посветени на актуални проблеми на усъвършенстването на образователната система в България като едно от най-

важните условия за успешна икономическа политика и просперитета на страната.

7. Други материали, свързани с публикации по темата на дисертационния труд, защитен през 2005г. Те са 11 на брой и няма да бъдат рецензирани. Не са обект на нашата оценка и публикациите между 2007 и 2011 година. Те са значителни не само като количество / над тридесет / но и значими. Прави впечатление, че през този период все повече се центрират творческите интереси на Цветан Илиев и се стесняват до приложната микро и макроикономика.

Второ, в публикациите на доц. д-р Цветан Илиев като че ли доминират научните и научно-приложните разработки. В същото време учебниците и учебно-методичните пособия по обем и качество са значими и отлично изпълнени не само като равнище, но и като изисквания на съвременния университетски учебен процес. Може да се направи извода, че двете групи публикации – научните и учебно – методичните са паритетно и равностойно представени, което е най-добре за облика на университетския преподавател и изследовател.

Трето, по обем, количествени и качествени критерии, публикациите а и учебната работа далеч надхвърлят комплексните изисквания, оформили се при конкурсите за „професор“. Убеден съм, че след професурата авторът ще се прояви и при научното ръководство на докторанти.

Четвърто, най-съществената част от научното творчество като съдържание, обем и качество обхваща периода от 2012 до 2018 година. Става дума за изключително актуална материя която напълно е в пулса на динамичното съвремие в областта на икономиката. Самата активност и засилен интензитет на научно-изследователската работа през последните пет години също е особено благоприятно в оценъчен план.

Пето, монографията „Съвкупни разходи и макроикономическо регулиране. Теоретични аспекти“ е най-значимото произведение на автора. На базата на отличното познаване на макроикономическата теория в нейния съвременен вариант, свързан основно с две доминиращи школи, които си оспорват решения, авторът заема собствени позиции в макроикономическия анализ в теоретичен аспект, но и в прагматични проекции. Според нас, най-силна е третата глава, за която принос имат първите две. И при затворена, и при отворена пазарна икономика са направени компетентни проекции на релациите „ спестяване – потребление, доход, инвестиции, чист износ и равновесен обем на производството. Те са органично свързани и интегрирани чрез действието на основните мултипликатори и акселераторния процес. Този анализ е компетентен и оригинален.

Това позволява в трета глава да се търси теоретичното решение на макроикономическото регулиране чрез съвокупните разходи. Икономическата политика на държавата се разглежда основно през призмата на фискалната и по-малко чрез монетарната политика. На тази база се очертават и проблеми,

касаещи българската политика и икономика. Например прекалено рестриктивния характер на българската фискална политика, политиката в условия на криза и подем, необходимостта от дългосрочна фискална политика, която не е насочена главно към регулиране на евентуални дефицити в бюджета, Фискалната политика и дългосрочния икономически растеж.

Шесто, главното достойнство на учебниците по микро и макроикономика е техният творчески характер. Там има много силно присъствие на автора, оригинални трактовки, съчетани с достъпност при възприемането на отделните глави. Това в най-голяма степен се отнася за учебника по макроикономика. Обяснението е, че микрото е по-уталожена и оконтурена материя, докато макрото допуска различна интерпретация и подходи. Налице е оригинален подход към структурата и изложението на макроикономическата теория. Теоретичното равнище на отделните глави е високо. То стимулира не фактологията, а икономическото мислене. Самата интерпретация на проблемите в повечето теми носи белезите на оригиналност и собствен почерк на автора. От направения анализ се вижда, че равнището на учебно-преподавателската работа на доц. д-р Цветан Илиев е по професорски критерии и заслужава своята висока оценка.

Седмо, учебникът по управление на проекти има две издания – от 2013 и 2016 година. И двете издания имат силни елементи на съчетание между университетски учебник и монографична работа. Следва да се отбележи и обстоятелството, че това е сравнително ново направление в икономическата наука, поне за българските условия. Това беше една належаща необходимост и Цветанов е един от първите автори на тази самостоятелна управленска дисциплина. Той е водещ в това направление като прави интегритет между икономика и управление благодарение на натрупания опит и задел. Целта в случая е не само теорията на проектния мениджмънт, но и практико-приложния аспект на разработването и управлението на проекти.

Трябва да се отбележи още перфектния научен апарат, ползването на световния опит, научната осведоменост, разработването на мрежови модели, проблемите, свързани с ефективността на проектите и различните елементи на риск. Второто издание е разширено и допълнено.

Осмо, Съответствие на приносите в научните изследвания с обявените от кандидата: Справката за научните приноси е изготвена прецизно и се състои от седем позиции. Тя вярно отразява реалните приноси, съдържащи се в представените за рецензиране научни трудове. Приносите напълно съответстват на профила на конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионалното направление 3.8. Икономика / приложна икономика и макроикономическо регулиране/. Препоръчвам обаче научните приноси да се разделят от научно-приложните / например позиции три, пет и седем да се

обособят като научно-приложни/. По този начин по-добре ще се потвърди идеята за приложна икономика в творчеството на автора.

Девето, авторът е посочил осемнадесет цитирания на представените публикации. Повечето от тях са от чуждестранни изследователи. Този факт сам по себе си е една висока оценка и популярността на Илиев сред други автори, които правят аналогични изследвания и проекти. Това характеризира и академичната известност на доц. Цветан Илиев.

Десето, участие в проекти:

Авторът е реализирал 17 проекта с практическа насоченост и два научно-изследователски проекта за периода от 2005 до 2015 година. Впечатлява не само значителния брой на проектите, но и тяхната актуалност, функционалност и подчиняването им на социално-икономически цели. Такива са: за ефективното използване на природните ресурси, проектите „Красива България“, проектите за енергийна ефективност, за енергоспестяващи мероприятия, за ремонт и възстановяване на пострадали обекти от наводненията и др.

Единадесето, критични бележки, препоръки и предложения:

- Цветан Илиев има принос и в университетското преподаване на икономическата теория в нейните раздели по микро и макроикономика, както и по управление на проекти. Той има самостоятелни учебници по тази материя. Освен това управлението е друга научна област от икономическата теория и той успешно се справя и ги интегрира.
- Внимателния преглед на публикациите по конкурса показва, че на определени места има повторение на идеи, или е налице анализ, който на различни места се разглежда с различна дълбочина по съдържание или по обхват. Това на практика е почти неизбежно и се допуска от почти всички автори, но е нежелателно.
- Една малка част от представените за рецензиране материали са маломерни и в същото време съдържат твърде важни идеи. Това не позволява на автора да развие в дълбочина съответната изследователска теза.
- Препоръчвам на автора да продължи и да задълбочи работата си по макроикономическото регулиране за което има потенциал. Би могъл да бъде и по-критичен от гледна точка на приложението на макроикономическата теория към българската практика през целия период на прехода и пазарните реформи.
- Една незначителна забележка отнасям към необходимостта да се номерира научната продукция по раздели. Има добри практики в това отношение.

Заключение: Участникът в конкурса за „професор“ е изграден университетски преподавател, със самочувствие, опит и възможности в преподаването и науката. Представената научна продукция е написана професионално, вещо и компетентно. Тя е изключително актуална. Авторът има задълбочени познания и научни приноси по изследваната материя. Личните ми впечатления от автора са много добри. Той е един доказал се изследовател и университетски преподавател, заемащ своето достойно място в академичната общност на МВБУ - Ботевград. Кандидатурата на доц. д-р Цветан Илиев комплексно съответства на високите изисквания за научното звание „професор“ регламентирани със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Препоръчвам с голяма убеденост формираното Научно жури да го избере за „професор“ като заслужена и безспорна кандидатура.

11.04.2018г.

С О Ф И Я

Рецензент:.....

/ проф. д-р Атанас Казаков /